ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 1ης Ιουνίου 1995 *

Στην υπόθεση C-119/94 P,

Δημήτριος Κούσιος, πρώην υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Βρυξελλών, εκπροσωπούμενος από τον Γεώργιο Σακελλαρόπουλο, δικηγόρο Αθηνών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 32, Grand-rue,

αναιρεσείων,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πέμπτο τμήμα), της 23ης Φεβρουαρίου 1994, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-18/92 και T-68/92, Κούσιος κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ. Υπ., σ. II-171, και με την οποία ζητείται η αναίρεση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπουμένη από τον Gianluigi Valsesia, κύριο νομικό σύμβουλο, και την Ana Maria Alves Vieira, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J. C. Moitinho de Almeida και J.-P. Puissochet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 2ας Φεβρουαρίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Μαρτίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Απριλίου 1994, ο Δημήτριος Κούσιος άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ και των αντιστοίχων διατάξεων των Οργανισμών ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 23ης Φεβρουαρίου 1994 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Τ-18/92 και Τ-68/92, Κούσιος κατά Επιτροπής (Συλλογή Υπ. Υπ., σ. II-171), καθόσον αυτή απέρριψε τα αιτήματά του περί ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 13ης Φεβρουαρίου 1992

— να μην πληρωθεί η κενή θέση που προκηρύχθηκε με την ανακοίνωση COM/64/91 με προαγωγή ή μετάθεση,

— να μην προκηρυχθεί εσωτερικός διαγωνισμός και

— να προκηρυχθεί εξωτερικός διαγωνισμός.

2 Από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι ο αναιρεσείων υπέβαλε υποψηφιότητα για τη θέση του προϊσταμένου μιας νέας μονάδας αποκαλουμένης ΓΔ VII.Γ.3, η οποία προκηρύχθηκε στις 2 Μαΐου 1991 με την ανακοίνωση κενής θέσεως COM/64/91.

3 Στις 5 Ιουλίου 1991, η Επιτροπή ζήτησε από τα άλλα όργανα να κοινοποιήσουν στο προσωπικό τους αυτή την ανακοίνωση κενής θέσεως. Στις 8 Ιουλίου 1991, η Επιτροπή «αναδημοσίευσε» την ανακοίνωση, της οποίας το κείμενο είχε τροποποιηθεί. Ο αναιρεσείων υπέβαλε εκ νέου υποψηφιότητα.

4 Στις 6 Μαρτίου 1992, ο αναιρεσείων άσκησε ενώπιον του Πρωτοδικείου την πρώτη προσφυγή (Τ-18/92) διώκουσα κυρίως την ακύρωση της αποφάσεως περί «αναδημοσιεύσεως» της ανακοινώσεως.

5 Στις 13 Φεβρουαρίου 1992, η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβεί στην πλήρωση της κενής θέσεως, να μην προκηρύξει εσωτερικό αλλά εξωτερικό διαγωνισμό.

6 Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον αναιρεσείοντα με έγγραφο της 14ης Απριλίου 1992. Στις 22 Απριλίου 1992, ο αναιρεσείων υπέβαλε διοικητική ένσταση. Στις 22 Αυγούστου 1992, απορρίφθηκε σιωπηρώς η διοικητική του ένσταση. Στις 18 Σεπτεμβρίου 1992, ο αναιρεσείων άσκησε ενώπιον του Πρωτοδικείου δεύτερη προσφυγή (Τ-68/92), διώκουσα την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 13ης Φεβρουαρίου 1992. Στις 28 Σεπτεμβρίου 1992, έλαβε απόφαση απορρίπτουσα ρητώς την από 22 Απριλίου 1992 διοικητική ένστασή του.

7 Το Πρωτοδικείο άκουσε τους διαδίκους κατά τη συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 1993. Λόγω της εκδόσεως από το Δικαστήριο των αποφάσεων της 6ης Ιουλίου 1993 στην υπόθεση C-242/90 P, Επιτροπή κατά Albani κ.λπ. (Συλλογή 1993, σ. I-3839), και της 9ης Δεκεμβρίου 1993 στην υπόθεση C-115/92 P, Κοινοβούλιο κατά Volger (Συλλογή 1993, σ. I-6549), το Πρωτοδικείο αποφάσισε, στις 16 Δεκεμβρίου 1993, την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας. Κατά τη συνεδρίαση της 12ης Ιανουαρίου 1994, το Πρωτοδικείο άκουσε τις απόψεις των διαδίκων ως προς τις συνέπειες που απορρέουν από τις δύο αυτές αποφάσεις.

8 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση στην υπόθεση T-18/92, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

9 Στην υπόθεση T-68/92, διαπίστωσε ότι η απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1992 έπρεπε να θεωρηθεί ως άρνηση πληρώσεως της προκηρυχθείσας κενής θέσεως με προαγωγή του αναιρεσείοντος και ότι ο αναιρεσείων δεν είχε λάβει καμιά αιτιολογημένη απόφαση περί απορρίψεως της διοικητικής ενστάσεώς του πριν από την άσκηση της προσφυγής του. Έκρινε επομένως ότι ο λόγος που επικαλείται ο αναιρεσείων και αντλείται από την έλλειψη αιτιολογίας της αποφάσεως να μην προκριθεί η υποψηφιότητά του ήταν βάσιμος και, κατά συνέπεια, η απόφαση αυτή ήταν παράνομη (σκέψη 92).

10 Το Πρωτοδικείο έκρινε ακολούθως ότι οι αποφάσεις περί μη προκηρύξεως εσωτερικού αλλά εξωτερικού διαγωνισμού δεν πάσχουν από καμιά εγγενή παρανομία (σκέψη 100).

11 Εντούτοις, το Πρωτοδικείο εξέτασε «σε ποιο βαθμό ο παράνομος χαρακτήρας τους δεν είναι συνέπεια της παράνομης, λόγω ελλείψεως αιτιολογίας, απορρίψεως της υποψηφιότητας του προσφεύγοντος-ενάγοντος για την πλήρωση της επίδικης θέσεως δια προαγωγής» (σκέψη 101) και διαπίστωσε ότι «η απόρριψη των υποψηφιοτήτων για προαγωγή [...] κατ' εφαρμογή του άρθρου 29, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ΚΥΚ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη μετάβαση στα επόμενα στάδια της διαδικασίας του άρθρου 29, παράγραφος 1» (σκέψη 102). Από αυτό συνήγαγε ότι «το διαπιστούμενο παράνομο συνεπάγεται [...] το παράνομο των αποφάσεων να μη διοργανωθεί εσωτερικός διαγωνισμός και να προκηρυχθεί εξωτερικός διαγωνισμός» (σκέψη 103).

12 Το Πρωτοδικείο παρέπεμψε ωστόσο στη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία, δυνάμει της αρχής της αναλογικότητας, πρέπει να συνδυαστούν τα συμφέροντα των προσφευγόντων, που υπήρξαν θύματα παράνομης συμπεριφοράς, με τα συμφέροντα των τρίτων και, κατά συνέπεια, να ληφθεί υπόψη όχι μόνον η ανάγκη αποκαταστάσεως των προσφευγόντων στα δικαιώματά τους αλλά και η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των τρίτων (σκέψη 105) και αποφάνθηκε ότι «η ακύρωση [...] των αποφάσεων να μη διοργανωθεί εσωτερικός διαγωνισμός και να προκηρυχθεί εξωτερικός διαγωνισμός συνιστούν υπερβολική κύρωση της διαπραχθείσας παραβάσεως, καθόσον η κύρωση αυτή θα μπορούσε να θίξει σε δυσανάλογο βαθμό τα δικαιώματα τρίτων» (σκέψη 106).

13 Στη συνέχεια το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι η άποψη αυτή αποτελούσε τον λόγο για τον οποίο, κατά την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, είχε «ακούσει τις απόψεις των διαδίκων ως προς τις συνέπειες που [πρέπει] να έχει ο παράνομος χαρακτήρας των προσβαλλομένων αποφάσεων και αναζήτησε από κοινού με τους διαδίκους μια δίκαιη λύση» (σκέψη 107).

14 Διευκρίνισε ότι οι διάδικοι «συμφώνησαν ότι η επιδίκαση αποζημιώσεως, προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη ο προσφεύγων-ενάγων εξ αιτίας του υπηρεσιακού πταίσματος της Επιτροπής, όπως εκείνη που [είχε] επιδικαστεί από το Δικαστήριο με την απόφασή του στην υπόθεση Oberthür κατά Επιτροπής, [(...) αποτελεί] το είδος της αποκαταστάσεως που [ανταποκρίνεται] κατά τον καλύτερο τρόπο τόσο στα συμφέροντα του προσφεύγοντος-ενάγοντος όσο και στις απαιτήσεις της υπηρεσίας» (σκέψη 107).

15 Διαπίστωσε, τέλος, ότι κατά την εκτίμηση της βλάβης πρέπει να «θεωρηθεί ότι ο προσφεύγων-ενάγων ήταν υποχρεωμένος να ασκήσει προσφυγή προκειμένου να πληροφορηθεί την αιτιολογία της αποφάσεως περί απορρίψεως της υποψηφιότητάς του» (σκέψη 108). Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο, εκτιμώντας τη βλάβη κατά δικαία κρίση, έκρινε ότι η επιδίκαση του ποσού των 2 000 ECU συνιστούσε προσήκουσα ικανοποίηση του προσφεύγοντος-ενάγοντος.

16 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, με την οποία διώκεται η αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου στο σύνολό της και η αποκατάσταση στο

ακέραιο της βλάβης που υπέστη, ο αναιρεσείων επικαλείται δύο λόγους αντλούμενους αντιστοίχως από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και από την αρχή ότι δεν χωρεί παραίτηση από δικαιώματα που προβλέπει ο ΚΥΚ.

Επί της παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας

17 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται κυρίως ότι η στάθμιση από το Πρωτοδικείο των εννόμων συμφερόντων των τρίτων και των εννόμων συμφερόντων του είναι προδήλως εσφαλμένη. Τονίζει ότι τα έννομα συμφέροντά του έπρεπε να προστατευθούν με την ολική αποκατάσταση της βλάβης που υπέστη με τον διορισμό του σε θέση ανάλογη με εκείνη για την οποία ήταν υποψήφιος. Συναφώς, παρατηρεί ότι η καθυστέρηση της εκδόσεως της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, η οποία οφείλεται στην επανάληψη της προφορικής διαδικασίας κατόπιν αποφάσεως του δικαστηρίου αυτού, έδωσε στην Επιτροπή τον χρόνο να λάβει δύο αποφάσεις με τις οποίες κατέστη αδύνατος ο διορισμός του στην επίδικη θέση, ήτοι, αφενός, την απόφαση περί οριστικής παύσεώς του κατόπιν πειθαρχικής διαδικασίας και, αφετέρου, την απόφαση περί διορισμού άλλου υποψηφίου στην κενή θέση. Κατά συνέπεια, στερήθηκε αποτελεσματικής έννομης προστασίας κατά παραβίαση των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου και του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως περί της προασπίσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Εν πάση περιπτώσει, η επιδικασθείσα χρηματική ικανοποίηση των 2 000 ECU ήταν προδήλως ανεπαρκής.

18 Ο λόγος αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

19 Καταρχάς, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι υπάλληλοι, ακόμη και αν πληρούν τις προϋποθέσεις προαγωγής, δεν έχουν ωστόσο δικαίωμα προαγωγής (βλ. απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 123/75, Küster κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή τόμος 1976, σ. 605, σκέψη 10). Εξάλλου, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή απολαύει ευρείας διακριτικής ευχερείας στον τομέα αυτό (ίδια απόφαση, σκέψη 12). Επομένως, ο ισχυρισμός κατά τον οποίο ο αναιρεσείων, αν δεν μπορούσε να διοριστεί στην εν λόγω θέση, μπορούσε να αξιώσει τον διορισμό του σε ανάλογη θέση είναι αβάσιμος.

20 Εξάλλου, είναι αβάσιμος ο ισχυρισμός του αναιρεσείοντος ότι μια παρατυπία κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, η οποία, ως απορρέουσα από την απόφασή του περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας και από τη συνακόλουθη καθυστέρηση της εκδόσεως της αποφάσεως, δεν επέτρεψε να ληφθούν πλήρως υπόψη τα έννομα συμφέροντα του αναιρεσείοντος.

21 Πρώτον, το Πρωτοδικείο διέταξε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας για έναν αντικειμενικό λόγο. Έκρινε σκόπιμο να παράσχει στους διαδίκους τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους για τη σημασία δύο αποφάσεων που εξέδωσε το Δικαστήριο μετά την πρώτη συζήτηση, οι οποίες ασκούσαν αναμφιβόλως επιρροή στη λύση της διαφοράς.

22 Δεύτερον, σύμφωνα με τα πληροφοριακά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή, η διαδικασία διορισμού στην επίδικη θέση είχε ήδη φθάσει σε προχωρημένο στάδιο κατά τον Απρίλιο του 1993, όταν διεξήχθη η πρώτη συζήτηση στο Πρωτοδικείο, οπότε ενδείκνυτο, ήδη από τότε, να ληφθούν υπόψη τα έννομα συμφέροντα των τρίτων.

23 Τρίτον, το επιχείρημα του αναιρεσείοντος περί της πειθαρχικής διαδικασίας που κίνησε εναντίον του η Επιτροπή προβάλλεται αλυσιτελώς στα πλαίσια της παρούσας αναιρετικής δίκης.

24 Επομένως, το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι η έλλειψη αιτιολογίας της απορρίψεως της υποψηφιότητας του αναιρεσείοντος για την εν λόγω θέση δεν δικαιολογούσε την ακύρωση ολόκληρης της διαδικασίας διορισμού και ότι η επιδίκαση αποζημιώσεως συνιστούσε δίκαιη ικανοποίηση της προκληθείσας από αυτήν την έλλειψη αιτιολογίας ηθικής βλάβης.

25 Ως προς το ύψος της επιδικασθείσας ικανοποιήσεως, πρέπει να τονιστεί ότι, εν πάση περιπτώσει, από τη δικογραφία δεν προκύπτει κανένα στοιχείο ικανό να θίξει την εκτίμηση του Πρωτοδικείο ως προς το ζήτημα αυτό.

Επί της παραβιάσεως της αρχής ότι δεν χωρεί παραίτηση από τα δικαιώματα που προβλέπει ο ΚΥΚ

26 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο ώθησε τον δικηγόρο του να δεχθεί την επιδίκαση χρηματικής ικανοποιήσεως αντί της ζητουμένης ακυρώσεως, καίτοι η παραίτηση από τα εκ του ΚΥΚ δικαιώματά του θα μπορούσε να αμφισβητηθεί, δοθέντος του δημοσίας τάξεως χαρακτήρα των σχετικών διατάξεων του ΚΥΚ.

27 Ο λόγος αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

28 Όπως επισημαίνεται στη σκέψη 24, το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση αντί να ακυρώσει την προσβαλλομένη πράξη. Εν προκειμένω, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση περιορίζεται στην επικύρωση της συμφωνίας των διαδίκων ως προς το ζήτημα αυτό.

29 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

30 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Κατά το άρθρο 70 του ιδίου κανονισμού, στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους. Εντούτοις, δυνάμει του άρθρου 122 του κανονισμού αυτού, το άρθρο 70 δεν έχει εφαρμογή επί των αιτήσεων αναιρέ-

σεων που ασκούν οι μόνιμοι ή μη μόνιμοι υπάλληλοι των οργάνων. Επειδή ο αναιρεσείων ηττήθηκε στην αναιρετική δίκη, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.

Gulmann Moitinho de Almeida Puissochet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο την 1η Ιουνίου 1995.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

C. Gulmann